

PROTOKOLL

Kommunala pensionärsrådet för sociala frågor
Kommunala rådet för sociala funktionshinderfrågor,
tisdagen den 18 mars 2025, kl. 15.00 – 17.10

Närvarande:

Ylva Samuelsson, ordförande
Mikael Kindbladh, 1:a vice ordförande
Lise-Lotte Jonasson, 2:a vice ordförande
Susanna Olsen, socialchef
Sara Karlsson, nämndsekreterare
Karin Hedin Fredriksson, socialt ansvarig samordnare (SAS)
Tina Larssen, utvecklingsstrateg
Jenny Johansson, utvecklingsledare
Meliha Pismo, verksamhetschef vård- och omsorgsboende

Marja-Liisa Hautajärvi, Finska pensionärsföreningen
Birgitta Stensson, PRO Burseryd/Broaryd
Barbro Carlsson, Anderstorp SPF Seniorerna
Sonja Almgren, Anderstorp SPF Seniorerna
Laila Rosén, Burseryd-Broaryd SPF Seniorerna
Elisabeth Petersson Samson, PRO Gislaved
Sara-Lena Bengtsdotter-Bogren, PRO Gislaved
Lars-Ingvar Björk, Reftele SPF Seniorerna
Lars-Erik Petersson, Reftele SPF Seniorerna
Urban Sjöo, PRO Smålandsstenar
Lars Larsson, Villstad SPF Seniorerna
Anne-Marie Svensson, Villstad SPF Seniorerna
Ing-Britt Häger, Ås SPF Seniorerna
Harald Granlund, SKPF Avd. 73 Östbo/Västbo
Roland Olsson, RPG Anderstorp
Marie Bokfors, Neuro Östbo/Västbo

I. Val av justerare

Lars Larsson utses att justera protokollet.

2. Utredningsuppdrag gällande riktlinjer för beslut av hemtjänstinsats - städ

Karin Hedin Fredriksson, socialt ansvarig samordnare (SAS), informerar om socialförvaltningens utredningsuppdrag som avser riktlinjerna för beslut av hemtjänstinsats gällande städ.

Vid socialnämndens sammanträde den 26 november 2024 gav socialnämnden socialförvaltningen i uppdrag att utreda tre av punkterna bland de framtagna åtgärderna för att få en ekonomi i balans. Ett av förslagen var att se över riktlinjerna gällande städ med syftet att göra vissa begränsningar kring vem som kan få insatsen. Begränsningarna var framför allt kopplade till förmågan att köpa insatsen på den privata marknaden. Vid utredningens genomförande visade det sig dock att de föreslagna förändringarna inte var förenliga med gällande lagstiftning. Däremot identifierades flera andra möjliga åtgärder som kan genomföras. Dessa åtgärder innefattar bland annat att socialförvaltningen bör bli tydligare i sin information till brukare och allmänhet gällande vad en biståndsbedömd städinsats innebär samt ge vägledning kring hur behov kan tillgodoses av den enskilde själv samt hur behov kan skjutas upp genom förebyggande åtgärder. Socialförvaltningen kan också i den årliga översynen av taxor och avgifter särskilt se över avgifterna för hemtjänstens serviceinsatser inklusive städ. Socialförvaltningen bör även arbeta med att kvalitetssäkra utrednings- och uppföljningsprocessen kring hemtjänstinsatser. Socialnämnden föreslås av förvaltningen att den 25 mars 2025 besluta att uppdraga åt förvaltningen att arbeta vidare med åtgärderna information, avgifter samt beslut och uppföljning gällande hemtjänstinsatsen städ.

Det ställs en fråga om det finns behov att anställa biståndshandläggare för att genomföra uppsökande verksamhet i samband med de föreslagna besparingarna. Karin Hedin Fredriksson förklarar att det inte kommer att ske några förändringar i sak. Istället kommer informationen om de aktuella insatserna att göras tillgänglig på hemsidan samt vid ansökan. Det är redan en del av biståndshandläggarens arbetsuppgifter att ge information om de insatser som ansöks om. Det finns en skyldighet att ge korrekt information om vad en insats från kommunen innebär. Detta innebär att informera om både de alternativ som kommunen kan erbjuda samt de tjänster som privata utförare tillhandahåller, utan att marknadsföra någon specifik privat aktör.

Socialförvaltningen ser även över det övergripande arbetssättet för biståndshandläggningen och arbetar kontinuerligt med att kvalitetssäkra biståndsprocessen. Karin informerar om vikten av att gå igenom alla beslut och följa upp biståndsbeslut. Det betonas att beslut om hemtjänstinsatsen städ bör följas upp efter ett år eller tidigare för att säkerställa att insatsen motsvarar individens aktuella behov. Uppföljningen är avgörande för att kunna bedöma om insatsen är rätt för individen och om den tillgodoser de behov som finns.

Det ställs även en fråga kring möjligheten att integrera ett rehabiliteringsperspektiv direkt i biståndsbedömningen. Ett förslag som lyfts är att en rehabiliteringsrepresentant skulle kunna vara med i biståndsbedömningen för att säkerställa att rehabiliteringsbehov beaktas. Karin informerar om att om individens behov inhämtas både i biståndsbedömningen och vid uppföljningen, och att detta tas i beaktande vid beslut om insatser. När en insats beviljas tittar man på vad individen

kan göra själv och vad personen fortfarande behöver hjälp med. Att samarbeta mer med andra professioner för att bättre stödja individens behov är därmed en viktig synpunkt.

3. Utredningsuppdrag gällande omstrukturering av vård- och omsorgslägenheter

Tina Larssen, utvecklingsstrateg, informerar om socialförvaltningens utredningsuppdrag som avser omstrukturering av vård- och omsorgslägenheter.

Vid socialnämndens sammanträde den 26 november 2024 gav socialnämnden socialförvaltningen i uppdrag att utreda tre av punkterna bland de framtagna åtgärderna för att få en ekonomi i balans. En av de saker som de ville utreda vidare var att se på möjligheten att göra omstrukturering av vård- och omsorgslägenheter för att ha en god ekonomisk hushållning. Utredningen redogör för hur stort behovet av antal lägenheter är de kommande 10 åren utifrån kommunens befolkningsprognos. Kartläggningen visar att socialnämnden har fler lägenheter än vad som behövs för att omhänderta behovet hos målgruppen. Socialförvaltningen föreslår därför att socialnämnden ska träda ur mellan 19-21 idag tomställda lägenheter för att kunna säkerställa en god ekonomisk hushållning, samt för att kunna ha bättre förutsättningar att kunna bibehålla en hög patientsäkerhet över tid. Socialnämnden har inte rätt att fatta beslut om vilka lägenheter som ska lämnas, eller vad de lägenheterna skulle kunna användas till istället. För att omhänderta det förändrade lokalbehovet på bästa sätt för kommunen som helhet, kan kommunstyrelsen besluta om att starta en åtgärdsvalsstudie. Åtgärdsvalsstudien innefattar att undersöka om andra behov kan tillgodoses i lokalerna. Socialnämnden och socialförvaltningen har aviserat flera olika behov kopplat till boendeformer i kommunen, både för personer inom funktionshinderomsorgen och nya boendeformer för målgruppen äldre. Genom att avisera om ett förändrat behov av lägenheter skapas möjlighet för dialog om hur dessa behov kan tillgodoses.

Socialförvaltningen föreslår att det måste finnas en långsiktig strategisk plan för olika typer av boendeformer i kommunen för att skapa hållbarhet både för målgrupperna och för verksamheten nu och på sikt. Utifrån vad åtgärdsvalsstudien visar fattar sedan kommunstyrelsen beslut om vägval för de tomställda lägenheterna.

Det lyfts en fråga kring vad det finns för förslag på vad de tomställda lägenheterna kan användas till och hur planeringen ser ut framåt. Tina Larssen informerar om att man behöver se till hela lokalbehovet inom kommunen och därför behövs dialoger på en mer övergripande nivå.

Det ställs även en fråga om hur tillförlitlig befolkningsprognosen är och om behovet av platser på vård- och omsorgsboenden förväntas öka eller minska i samhället. Tina förklarar att antalet äldre personer i samhället ökar, men att människor samtidigt lever längre och är friskare. Denna utveckling har varit märkbar de senaste åren. Inom både hemtjänst och andra boendeformer förväntas ett ökat behov framöver. Det handlar om en ökning av äldre personer som inte nödvändigtvis har ett stort behov av omfattande stöd.

Ytterligare en fråga som ställs är vad som händer om lägenheterna sägs upp, och ifall det innebär att ett boende kan komma att stänga. Tina informerar om att

åtgärdsvalsstudien kommer att visa hur behovet ser ut och ifall det finns möjligheter för andra verksamheter att använda de tomställda lägenheterna.

Det lyfts en synpunkt gällande att det är viktigt att tänka på hela kommunens område och att det vore bra att kunna nyttja de tomställda lägenheterna för exempelvis krisberedskap eller att de kan hyras ut till andra hyresgäster.

Det lyfts också en synpunkt kring att det är kommunstyrelsen som fattar beslut om åtgärder för de tomställda lägenheterna och inte socialnämnden. Det medför att det blir oklart vilka andra intressen som kommer att beaktas vid beslutet. Denna process anses som anmärkningsvärd och ses som en förflyttning av ansvaret. Tina informerar om att anledningen till att lokalprocessen har överförts till kommunstyrelseförvaltningen är på grund av att det bedöms kunna leda till resursbesparingar och förhindra dubbelarbete. Genom att centralisera beslutsfattandet till kommunstyrelsen, som kan ta ett helhetsgrepp över olika aspekter av lokalförsörjningen, effektiviserar man processen och undviker att flera instanser arbetar parallellt med samma frågor.

Det ställs en fråga huruvida socialnämnden kan påverka att tomställda lägenheter omvandlas till trygghetsboenden. Tina informerar om att det har pågått dialoger med AB Gislavedshus, och det finns ett behov av att tänka mer flexibelt och hitta nya lösningar för att möta olika målgruppers behov. Det anses positivt att arbeta med en åtgärdsvalstudie, vilket öppnar för samtal med olika förvaltningar och AB Gislavedshus för att diskutera de framtida förutsättningarna.

Slutligen lyfts en synpunkt gällande vikten av att ta hänsyn till biståndsbedömningen i processen, för att säkerställa att alla får plats och att det skapas en variation av lägenheter som möter olika behov.

4. Utredningsuppdrag gällande riktlinjer för beslut av hemtjänstinsats - matdistribution

Jenny Johansson, utvecklingsledare, informerar om socialförvaltningens utredningsuppdrag som avser riktlinjerna för beslut av hemtjänstinsats gällande matdistribution.

Socialförvaltningen har fått i uppdrag att utreda förändrade riktlinjer för hemtjänstinsatsen matdistribution, som en del av arbetet för att få ekonomin i balans. Vid socialnämndens sammanträde den 26 november 2024 beslutades att socialförvaltningen ska utreda tre punkter från de åtgärder som föreslagits för att minska kostnaderna. Ett av dessa uppdrag är att utreda hur riktlinjerna för matdistribution kan ändras för att effektivisera insatsen.

Förvaltningen föreslår att insatsen matdistribution, som idag innebär leverans av varm mat, ska ersättas med insatsen inköp av dagligvaror. Detta innebär att de som tidigare fått varm mat kommer att kunna välja sina egna måltider genom att handla färdiglagade rätter, om de så önskar, eller laga mat själva med hjälp av dagligvaror. För personer som har medicinska behov av specialkost, kommer matdistribution fortfarande att erbjudas.

Enligt förvaltningens utredning skulle denna förändring kunna minska antalet transporter och hemtjänsttimmar, vilket leder till besparingar. Dessutom ger förändringen brukarna större valfrihet och självständighet i sin kosthållning,

eftersom de själva kan välja sina måltider och när de vill äta. En positiv effekt kan även vara att fler brukare väljer att besöka kommunens eller andra aktörers restauranger, vilket kan främja social gemenskap.

Ekonomiskt innebär förändringen att brukarna får större kontroll över sina kostnader. För 2025 kommer en måltid att kosta 77 kronor samt en distributionsavgift på 20 kronor, vilket justeras årligen. Med den nya insatsen för inköp av dagligvaror slipper brukarna distributionsavgift eller plockavgift. Därmed kan brukarna själva påverka sina kostnader genom hur mycket de väljer att handla. För 2024 uppgår den årliga kostnaden för matdistribution, inklusive personal- och transportkostnader, till knappt 9 miljoner kronor. Den föreslagna förändringen förväntas ge en besparing på cirka 3,6 miljoner kronor, förutsatt att förvaltningen tillsätter extra resurser för att följa upp de befintliga besluten om matdistribution under en övergångsperiod.

För att genomföra förändringen krävs en revidering av riktlinjerna för handläggning enligt Socialtjänstlagen, vilket inkluderar insatserna matdistribution, inköp av dagligvaror och måltidsstöd. Eftersom insatsen matdistribution i dagsläget är en del av ett tillsvidarebeslut inom hemtjänsten, måste de nuvarande besluten omprövas och följas upp innan de kan ändras enligt de nya riktlinjerna. Socialnämnden föreslås fatta beslut om de reviderade riktlinjerna efter att de ändringar som behövs har genomförts.

Det ställs en fråga kring hur beställningarna av dagligvaror kommer att utföras och hur ofta. Jenny Johansson informerar om att brukaren minst en gång i veckan kan få hjälp av hemtjänsten att göra beställningen. I fall personen har möjlighet att ta hjälp av någon annan, kan man göra det också.

Det ställs också en fråga kring hur näringsrik färdigmat egentligen är och det uttrycks en oro över att sjukdomar kan öka om äldre enbart äter färdigrätter, vilket inte skulle vara god och säker vård. Jenny informerar om att Livsmedelsverket har gjort jämförelser mellan frysta rätter och hemlagad mat. I vissa fall är det ingen skillnad mellan frysätter och hemlagat. Idag finns det också en stor variation av färdigrätter att välja mellan.

Ytterligare en fråga som ställs är om brukaren kan få hjälp med att värma sin mat. Jenny informerar om att ifall stöd behövs för att värma maten, kan man ansöka om måltidsstöd, vilket är en biståndsbedömd insats som erbjuds idag.

En synpunkt som lyfts är att tillgången till måltidsstöd bör öka för de som har svårt att hantera sin egen mathållning. Det saknas dock en konsekvensanalys som visar om de som utnyttjar tjänsten får en näringsriktig kost i tillräcklig mängd. Att äta en allsidig och näringsrik kost är avgörande för hälsan. Jenny informerar om att måltidsstödet är en insats som syftar till att säkerställa att maten verkligen hamnar i magen. Hemtjänsten behöver vara uppmärksam på vilka individer som behöver extra stöd med maten och signalera om en insats inte räcker för en viss person.

En fråga ställs gällande distributionsavgiften som idag ligger på 20 kr och ifall detta verkligen är ett självkostnadspris då enhetspriset verkar vara för högt. Jenny informerar om att distributionsavgiften idag ligger under samhällsutvecklingsnämndens ansvarsområde och kan därför inte redogöra för exakta kostnader.

Det lyfts ett förslag om att innan socialnämnden fattar ett beslut, bör man prova inköp av dagligvaror på en ort först. På så sätt kan man lyssna in brukarnas åsikter och samtidigt beräkna kostnaderna. Det skulle också ge brukarna möjlighet att ge sina synpunkter på vad som fungerar bäst.

Det lyfts också ett förslag om att genomföra en enkät för att kartlägga behoven framöver. Det påpekas att det är viktigt att också tänka på de som kommer bli äldre i framtiden. Frågan ställdes om man kan genomföra en enkät för de som närmar sig äldre ålder, för att ta reda på deras önskemål.

Sara Karlsson, sekreterare

Ylva Samuelsson, ordförande

Lars Larsson, justerare